

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 31/22
Luxemburgissa 22.2.2022

Tuomio asiassa C-430/21
RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus)

Unionin oikeus on esteenä kansalliselle säännölle, jonka mukaan kansallisilla tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa tutkia sellaisen kansallisen lainsäädännön unionin oikeuden mukaisuutta, jonka jäsenvaltion perustuslakituomioistuin on tuomiollaan todennut perustuslain mukaiseksi

Tämän säännön soveltaminen loukkaisi unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta ja horjuttaisi ennakkoratkaisujärjestelmän tehokkuutta

Unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa vahvistetusta tuomareiden riippumattomuuden periaatteesta, luettuna yhdessä mm. unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, asiayhteydessä, jossa jäsenvaltion yleisillä tuomioistuimilla ei kansallisen oikeuden mukaan ole toimivaltaa tutkia sellaisen kansallisen lainsäädännön unionin oikeuden mukaisuutta, jonka tämän jäsenvaltion perustuslakituomioistuin on todennut perustuslain mukaiseksi, ja jossa kansallinen tuomari on alttiina kurinpitomenettelyille ja kurinpitoseuraamuksille, jos hän päättää suorittaa tällaisen tutkinnan.

Käsiteltävässä asiassa RS oli tuomittu rikosoikeudellisessa menettelyssä Romaniassa. Hänen puolisonsa teki sitten muun muassa useasta tuomarista rikosilmoituksen, joka koski rikkomuksia, joita väitettiin tehdyn mainitussa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Tämän jälkeen RS teki Curtea de Apel Craiovaan (Craiovan ylioikeus, Romania) valituksen, jossa hän väitti kyseisen rikosilmoituksen johdosta vireille pannun syytemenettelyn keston olevan kohtuuton.

Craiovan ylioikeus katsoo, että sen on kyseisen valituksen ratkaisemiseksi tutkittava, onko kansallinen lainsäädäntö, jolla oli perustettu syyttäjäviranomaisen erityinen osasto, jonka tehtävänä ovat käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaiset oikeuslaitoksen sisäisiä rikoksia koskevat tutkinnat, yhteensopiva unionin oikeuden¹ kanssa. On kuitenkin niin, että Curtea Constituțională (perustuslakituomioistuin, Romania)² tuomion, joka annettiin unionin tuomioistuimen asiassa Asociația « Forumul Judecătorilor din România » ym. antaman tuomion³ jälkeen, mukaan Craiovan ylioikeudella ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole toimivaltaa tällaiseen unionin oikeuden mukaisuuden tutkimiseen. Perustuslakituomioistuin nimittäin hylkäsi tuomiossaan perusteettomana perustuslainvastaisuutta koskevan väitteen, joka oli esitetty useista tämän lainsäädännön säännöksistä, ja korosti samalla, että kun se toteaa kansallisen lainsäädännön sellaisen perustuslain säännöksen mukaiseksi, jossa veloitetaan kunnioittamaan unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta,⁴ yleisellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia tämän kansallisen lainsäädännön unionin oikeuden mukaisuutta.

¹ Konkreettisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja yhteistyötä ja Romanian edistymisen seuranta koskevan järjestelmän perustamisesta tietyjen arviointiperusteiden täyttämiseksi oikeuslaitoksen uudistamisen ja korruption torjunnan alalla 13.12.2006 tehdyn komission päätöksen 2006/928/EY (EUVL 2006, L 354, s. 56) liite.

² Tuomio nro 390/2021, 8.6.2021.

³ Tuomio 18.5.2021, Asociația « Forumul Judecătorilor din România » ym. yhdistetyissä asioissa [C-83/19](#), [C-127/19](#), [C-195/19](#), [C-291/19](#), [C-355/19](#) ja [C-397/19](#) (ks. myös lehdistötiedote nro [82/21](#)). Unionin tuomioistuin katsoi kyseisessä tuomiossa mm., että kyseessä oleva lainsäädäntö on unionin oikeuden vastainen, koska tällaisen erikoistuneen osaston perustaminen ei ole perusteltua hyvää lainkäyttöä koskevien objektiivisten ja todennettavissa olevien pakottavien syiden vuoksi eikä sen yhteydessä anneta unionin tuomioistuimen yksilöimiä erityisiä takeita (ks. kyseisen tuomion tuomiolauselman 5 kohta).

⁴ Perustuslakituomioistuin katsoi tuomiossaan nro 390/2021, että kyseessä oleva lainsäädäntö on Constituția Româniein (Romanian perustuslaki) 148 §:n mukainen.

Tässä asiayhteydessä Craiovan ylioikeus päätti saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi selvittääkseen ennen kaikkea, onko unionin oikeus esteenä sille, että kansallisen yleisen tuomioistuimen tuomarilla ei ole toimivaltaa tutkia lainsäädännön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, ja sille, että kyseiseen tuomariin sovelletaan kurinpitoseuraamuksia siitä syystä, että hän päättää suorittaa tällaisen tutkinnan.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoo, että tällainen kansallinen säännöstö tai käytäntö on unionin oikeuden vastainen.⁵

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin katsoo ensiksi, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle tai käytännölle, jonka mukaan jäsenvaltion yleiset tuomioistuimet ovat kansallisen valtiosääntöoikeuden nojalla sidottuja kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen ratkaisuun, jossa todetaan kansallinen lainsäädäntö kyseisen jäsenvaltion perustuslain mukaiseksi, sillä edellytyksellä, että kansallisessa oikeudessa taataan tämän perustuslakituomioistuimen riippumattomuus erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta. Näin ei kuitenkaan voi olla silloin, kun tällaisen lainsäädännön tai käytännön soveltaminen merkitsee sitä, että suljetaan täysin pois näiden yleisten tuomioistuinten toimivalta arvioida sellaisen kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa, jonka kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuin on todennut sellaisen kansallisen perustuslain säännöksen mukaiseksi, jossa säädetään unionin oikeuden ensisijaisuudesta.

Unionin tuomioistuin korostaa seuraavaksi, että kansallisen tuomioistuimen sen velvollisuuden kunnioittaminen, että sovelletaan täysimääräisesti kaikkia unionin oikeuden oikeussääntöjä, joilla on välitön oikeusvaikutus, on tarpeen myös sen varmistamiseksi, että kunnioitetaan jäsenvaltioiden yhdenvertaisuutta perussopimuksiin nähden, mikä sulkee pois mahdollisuuden asettaa millekään yksipuoliselle toimenpiteelle etusijaa unionin oikeusjärjestykseen nähden, ja ilmentää SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrättyä vilpittömän yhteistyön periaatetta, joka velvoittaa jättämään soveltamatta kaikkia sellaisia kansallisia oikeussääntöjä, jotka mahdollisesti ovat ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, riippumatta siitä, onko nämä kansalliset oikeussäännöt annettu aikaisemmin vai myöhemmin kuin unionin oikeussääntö, jolla on välitön oikeusvaikutus.

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin muistuttaa, että se on jo todennut, että kyseessä oleva lainsäädäntö kuuluu päätöksen 2006/928⁶ soveltamisalaan ja että sen on tämän vuoksi oltava unionin oikeudesta ja erityisesti SEU 2 artiklasta ja SEU 19 artiklan 1 kohdasta johtuvien vaatimusten mukaista.⁷ Toisaalta sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta että päätöksen 2006/928 liitteessä mainitut, oikeuslaitoksen uudistamisen ja korruption torjunnan alalla sovellettavat erityiset arviointiperusteet on muotoiltu selvin ja täsmällisin sanamuodoin eikä niihin liity mitään ehtoja, joten niillä on välitön oikeusvaikutus⁸. Tästä seuraa, että jos Romanian yleiset tuomioistuimet eivät voi tulkita kansallisia säännöksiä mainitun määräyksen tai mainittujen arviointiperusteiden mukaisesti, niiden on omaa päätösvaltaansa käyttäen jätettävä soveltamatta näitä kansallisia säännöksiä.

Unionin tuomioistuin toteaa tältä osin, että Romanian yleisillä tuomioistuimilla on lähtökohtaisesti toimivalta arvioida, ovatko kansallisen lainsäädännön säännökset yhteensopivia kyseisten unionin oikeussääntöjen kanssa, eikä niiden tarvitse tässä tarkoituksessa esittää pyyntöä kansalliselle perustuslakituomioistuimelle. Näillä yleisillä tuomioistuimilla ei kuitenkaan enää ole tätä toimivaltaa, kun kansallinen perustuslakituomioistuin on todennut, että kyseessä olevat lain säännökset ovat sellaisen kansallisen perustuslain säännöksen mukaisia, jossa säädetään unionin oikeuden ensisijaisuudesta, koska kyseisten tuomioistuinten on noudatettava tätä

⁵ SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, luettuna yhdessä SEU 2 artiklan ja SEU 4 artiklan 2 ja 3 kohdan kanssa, SEUT 267 artikla sekä Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate.

⁶ Ks. päätöksen 2006/928 täydelliset viitetiedot alaviitteessä 1.

⁷ Em. tuomio Asociația « Forumul Judecătorilor din România » ym., 183 ja 184 kohta.

⁸ Em. tuomio Asociația « Forumul Judecătorilor din România » ym. 249 ja 250 kohta ja tuomio 21.12.2021, Euro Box Promotion ym., [C-357/19](#), [C-379/19](#), [C-547/19](#), [C-811/19](#) ja [C-840/19](#) (ks. myös lehdistötiedote nro [230/21](#)), 253 kohta.

perustuslakituomioistuimen tuomiota. Tällainen kansallinen sääntö tai käytäntö estäisi kyseessä olevien unionin oikeussääntöjen täyden tehokkuuden, koska se estäisi yleistä tuomioistuinta, jonka on varmistettava unionin oikeuden soveltaminen, itse arvioimasta näiden lainsäädännön säännösten yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa.

Tällaisen kansallisen säännön tai käytännön soveltaminen heikentäisi myös ennakkoratkaisujärjestelmällä käyttöön otetun unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön tehokkuutta, koska sillä saataisiin yleinen tuomioistuin, jonka ratkaistavaksi asia on saatettu, luopumaan esittämästä ennakkoratkaisupyyntöä unionin tuomioistuimelle, jotta se noudattaisi asianomaisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen ratkaisuja.

Unionin tuomioistuin korostaa, että nämä toteamukset pätevät sitäkin suuremmalla syyllä tilanteessa, jossa asianomaisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen ratkaisussa kieltäydytään noudattamasta unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä antamaa tuomiota muun muassa kyseisen jäsenvaltion perustuslaillisen identiteetin ja sen näkemyksen perusteella, että unionin tuomioistuin on ylittänyt toimivaltansa. Unionin tuomioistuin huomauttaa, että sitä voidaan SEU 4 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää tarkistamaan, että unionin oikeuteen perustuvalla velvollisuudella ei loukata jäsenvaltion kansallista identiteettiä. Kyseisen määräyksen tarkoituksena tai vaikutuksena ei sitä vastoin ole sallia jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen sillä olevien, unionin oikeuteen perustuvien velvoitteiden vastaisesti jättää soveltamatta unionin oikeussääntöä sillä perusteella, että kyseisessä oikeussäännössä loukataan asianomaisen jäsenvaltion kansallista identiteettiä, sellaisena kuin kansallinen perustuslakituomioistuin on sen määritellyt. Niinpä jos jäsenvaltion perustuslakituomioistuin katsoo, että unionin johdetun oikeuden säännös, sellaisena kuin unionin tuomioistuin sitä tulkitsee, loukkaa tämän jäsenvaltion kansallisen identiteetin kunnioittamista koskevaa velvollisuutta, kyseisen perustuslakituomioistuimen on pyydettävä unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua tämän säännöksen pätevyyden arvioimiseksi SEU 4 artiklan 2 kohdan valossa, koska ainoastaan unionin tuomioistuimella on toimivalta todeta unionin toimen pätemättömyys.

Lisäksi unionin tuomioistuin korostaa, että koska sillä on yksinomainen toimivalta tulkita lopullisesti unionin oikeutta, jäsenvaltion perustuslakituomioistuin ei voi unionin oikeuden säännöksistä ja määräyksistä tekemänsä oman tulkinnan perusteella katsoa pätevästi, että unionin tuomioistuin on antanut tuomion toimivaltansa ylittäen, ja näin ollen kieltäytyä noudattamasta unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä antamaa tuomiota.

Unionin tuomioistuin täsmentää vielä aiempaan oikeuskäytäntöönsä⁹ nojautuen, että SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle tai käytännölle, jonka mukaan kansallinen tuomari voi joutua kurinpidolliseen vastuuseen aina, kun hän ei noudata kansallisen perustuslakituomioistuimen ratkaisua ja erityisesti, kun hän on jättänyt noudattamatta ratkaisua, jolla tämä on kieltäytynyt noudattamasta unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä antamaa tuomiota.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

⁹ Em. tuomio Euro Box Promotion ym.

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 2964106